

שח מט

משחק ידוע. כאן נדבר על הביטויים "שח", "מט".

"שח" הוא כאשר יש איום ישיר על ה"מלך". אם תנהג בחכמה, אתה תגן על המלך או תזיז את המלך כדי לשמור עליו. אך אם לא תבצע פעולת מילוט מיידית, במהלך הבא יקחו את המלך, וזה הנקרא "מט", שזה מצב של איום על המלך, אך אין אפשרות לברוח, ובכל מהלך שתבחר, המלך "ייאכל", ואז הפסדת במשחק.

וכעת למציאות, כמה פעמים אתה מקבל "שח" בחיים. זהו רמז שהמצב בסכנה, אך יש סיכוי. לזכור שיש גם "מט".

חכמה גדולה היא להנצל ממצב של "שח".

אך החכמה היותר גדולה היא לא להגיע בכלל למצב של איום "שח". וכידוע, שההגנה הטובה ביותר היא ההתקפה, במקום שאתה תהיה באיזור של "שח", תגרום שהצד השני יהיה עסוק בבריחה, ובמלחמה להסרת האיום שלך עליו ב"שח", או ב"מט". וכך אתה נקי לגמרי.

כך המלחמה ביצר, החכם הכי גדול, פשוט לא נכנס לעימות מולו. זה הכי טוב. וזה לא רק בריחה מעימות, אלא להרגיז יצר הטוב על יצר הרע, הכוונה להלחם בו בדרך החיובית שה' הדיך אותנו, לעסוק בתורה, בצדקה ובמעשים טובים, ומריבוי הטוב, הוא יסתלק ויתרחק. הוא יפחד על עצמו.

ואם כבר יש מלחמה, כדאי מאוד להבין את הסימנים, ולחמוק ממנו כמה שיותר מהר. אם גם זה לא צלח, וכבר קיבלת ממנו איום "שח", הוא רומז לך שהוא עומד לנצח אותך, זה הרגע האחרון בו החכם בורח ממנו כמפני אש, ומציל עצמו מ"מט", "אל יתן למוט רגלך" (תהלים קכא, ג), "אל יתן למט רגליך".

בכיוון שני ניתן לראות כאן רמזים משמים לטובתנו ה' רומז לנו ונותן לנו להבין שהדרך לא נכונה, מציב חיילים (מצבים) לא נעימים כדי שנבין ונחדל מהדרך הזו. אם הבנו - מצויין, אם לא, יש יותר לחץ, יותר מצבים (ובתדירות רבה) המוכיחים שלא כדאי ללכת בדרך הזו.

אם גם אז לא עורר אותך - יש "שח". רמז ברור ועבה שהנך בסכנה ועליך לשנות כיוון ולשוב בתשובה. בתקוה שלפחות את הסימן הזה תבין, כדי לא להגיע ל"מט". ה' לא רוצה שנגיע ל"מט", הוא רוצה שנשוב אליו.

כך היה לפני חורבן בית המקדש, היו המון סימנים, המון נביאים שבאו והזכירו שהדרך לא נכונה. מצבי קיצוני של מצור, ורעב, וקושי, ובקשות אחרונות של הנביאים לשנות כיוון (בבחינת "שח"), ורק כאשר אפילו לזה לא שעה, החורבן היה בלתי נמנע.

חכם עיניו בראשו, להזהר מראש, יזכנו ה' ויחיינו.

תורת החיד"א

צדקה - כתבו המפרשים דכדי שלא תהיה הצדקה עם אדם שאינו הגון זאת העצה היעוצה שיתן צדקה להרבה עניים כי בין כלם יהיה ודאי הגון וז"ש פזר נתן לאביונים רבים ודאי צדקתו עומדת לעד כי בכללם ודאי יהיה הגון [דבש לפי צ, יד]

ילקוט יוסף

סימן תכג - קריאת התורה בראש חודש

א. כל יום שיש בו מוסף אומרים קדיש תתקבל אחר ההלל, שהוא סיום תפלת שחרית.

ב. מוציאין ספר תורה וקוראים בו ד' גברי, אין פוחתין מהם ואין מוסיפין עליהם. ואין מפטירים בו בנביא.

והיכא דאפשר נכון להשתדל לעלות לספר תורה בראש חודש, ואם ר"ח ב' ימים העלייה של יום שני דר"ח מעולה יותר מהיום הראשון. ומצוה להשתדל לעלות לספר תורה בראש חודש, עליית רביעי, ובלבד שלא יגרום למחלוקת.

ג. נכון לומר קודם הוצאת הספר תורה בראש חודש "ברוך שמה" במקום נוסח היהי רצון שבסידורים. ומכל מקום במקומות שנהגו לומר "יהי רצון", ואינם רוצים לשנות ממנהגם, ישארו במנהגם, ורק אם כל הקהל מסכימים יש להעדיף לומר "ברוך שמה", וכן יש להנהיג.

ד. הכהן קורא שלשה פסוקים שהם וידבר, צו, ואמרת. ולוי חוזר וקורא ואמרת, וקורא את הכבש אחד, ועשירית האיפה. וישראל קורא עולת תמיד עד ובראשי חודשיכם, והרביעי קורא ובראשי חודשיכם עד הסוף.

ה. גם כשאין לוי בבית הכנסת, אין לשנות מן המנהג הפשוט שבקריאת הספר תורה, שבראש חודש בקריאה השניה מדלג לפסוק ואמרת להם. וכן יעשה הכהן שקורא במקום לוי. וכן עיקר להלכה, שהכהן עולה במקום לוי ומברך וקורא.

ו. אחר קריאת התורה אומרים חצי קדיש, ומנהגינו על פי דעת האר"י ז"ל להחזיר את הספר תורה למקומו מיד אחר הקדיש, ואחר כך אומרים אשרי ובא לציון. ויש נוהגים להחזיר את הספר תורה אחר אמירת אשרי יושבי ביתך, [כמו שנתבאר בשלחן ערוך].

ז. אין אומרים מזמור יענך ה' ביום צרה ומזמור תפלה לדוד, ואומרים "בית יעקב" ושיר של יום, ועומדים להתפלל תפלת מוסף.

ז. ראש חודש טבת שחל בימי החול, מוציאין ב' ספרי תורה, וקוראין שלשה עולים בספר תורה הראשון בפרשת ראש חודש. ואין השלישי אומר קדיש. והעולה הרביעי קורא בספר תורה השני, בפרשת הנשיאים, לחובת קריאת היום, והרביעי אומר קדיש. ואם טעה והתחיל הראשון לקרוא בספר תורה השני, יסיים קריאתו בענין חנוכה, והשלשה שאחריו יקראו בפרשת ראש חודש. ואם לאחר שבירך ברכת התורה פתח הספר ומצא של חנוכה, ועבר וגלל הספר תורה לקריאת ראש חודש, בדיעבד אינו חוזר לברך שנית, אלא אם כן דיבר בדברים שאינם מענין הקריאה.